

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 512/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5 Tos 14/2023-55 z 23. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 14. augusta 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení so základným právom na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Tos 14/2023-55 z 23. marca 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Zároveň sa sťažovateľ v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu domáha aj vyslovenia porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) bol 8. augusta 2022 doručený návrh sťažovateľa na podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 4 T 171/2014 v spojení s uznesením Okresného súdu Nové Zámky č. k. 4 T 171/2014 zo 4. júla 2019, ktorým bolo rozhodnuté o neosvedčení sa sťažovateľa v skúšobnej dobe

podmienečného odsúdenia a výkone trestu odňatia slobody v trvaní 3 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Okresný súd uznesením č. k. 10 PP 26/2022-35 zo 7. októbra 2022 podľa § 415 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení s § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) žiadosť sťažovateľa o podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietol. Krajský súd uznesením č. k. 5 Tos 14/2023-55 z 23. marca 2023 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu č. k. 10 PP 26/2022-35 zo 7. októbra 2022.

3. Meritom sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu (ktorý aproboval právny názor okresného súdu), podľa ktorého kľúčovým dôvodom zamietnutia jeho žiadosti o podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody bola recidíva trestnej činnosti, ktorej sa dopúšťal/dopustil v minulosti v celkovo štyroch prípadoch, a to aj počas skúšobnej doby podmienečného odsúdenia, na čom vo veci konajúce súdy založili svoj záver o negatívnej prognóze vedenia riadneho života sťažovateľa v čase po prepustení na slobodu (a teda nesplnenie tretej podmienky podmienečného prepustenia na slobodu). V tejto súvislosti sťažovateľ považuje „*Postup Krajského súdu v Trnave, ktorý vyhodnocoval konanie a moje správanie pre účely splnenia podmienok pre podmienečné prepustenie vnímam ako porušenie základných práv. Som toho názoru, že skutočnosti, ktorými odôvodňuje Krajský súd v Trnave nemožnosť vyhovieť mojej žiadosti sa mi opakovane pričítajú. Krajský súd uvádza, že mi bola opakovane poskytnutá šanca na nápravu v podobe podmienečného odkladu, ale opakovane som sa dopustil trestného konania. Lenže treba spomenúť, že každé konanie, ktoré bolo v rozpore so zákonom sa odrazilo v primeraných sankciách, napr. v podobe uloženia už nie podmienečného trestu, ale nepodmienečného, použitie priťažujúcich okolností a pod. Odvolávanie sa na moju minulosť, trestnú činnosť, v tomto konaní považujem za uplatňovanie dvojnásobného následku pre ten istý skutok/konanie. Z uvedeného hľadiska KS v TT sú tieto argumenty nepoužiteľné pretože porušujú zásadu ne bis in idem. Čo sa týka mojej osoby tak som splnil podmienky na podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o čom svedčí aj záver hodnotenia z ÚVTOS, kde riaditeľ konštatuje, že preukazujem splnenie podmienok na podmienečné prepustenie a odporúča ma podmienečne prepustiť. Nepovažujem za férové, spravodlivé a nakoniec aj zákonné, aby sa mi donekonečna pričítavala minulosť.*“.

4. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nasledujúci nález:

„*Rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tos/14/2023 zo dňa 23.3.2023, ktorý zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo 07.10.2022, sp. zn. 10PP/26/2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 17 ods. 1, ods. 2 Ústavy SR, ďalej čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*“

Ústavný súd zrušuje v celom rozsahu rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tos/14/2023 zo dňa 23.03.2023, ktorý zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo 07.10.2022 sp. zn. 10PP/26/2022 a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4000 (štyritisíc eur)...

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania...“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

II.1. Relevantná právna úprava:

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatie na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (rovnako tak aj čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon

7. Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmenečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody, b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody. Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmenečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

II.2. Ústavnoprávne východiská všeobecne:

8. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov v rámci im zverených kompetencií legislatívne vymedzených. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Zároveň každý má teda právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd

za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06) alebo závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

10. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva: Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

11. Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

12. Aj v konaní o žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie sú sudy povinné svoje rozhodnutia riadne, presvedčivo a logicky odôvodniť. Ako Ústavný súd Českej republiky už v náleze č. k. III. ÚS 611/2000 z 22. marca 2001 pripomenul, v konaní treba opatriť dostatok aktuálnych skutkových podkladov, z ktorých je možno s čo najvyššou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či a prípadne nakoľko doterajší výkon trestu splnil u odsúdeného svoj predpokladaný účel, hoci vzhľadom na povahu veci bude úsudok súdu v tomto smere vždy ohrozený istým stupňom rizika nesprávnosti.

13. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú.

II.3. Napadnuté uznesenie krajského súdu:

14. Krajský súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k tretej podmienke podmieneného prepustenia na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody vo všeobecnej rovine konštatoval, že *„Pri vyhodnotení materiálnych podmienok na podmienené prepustenie je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, povahu a charakter spáchanej trestnej činnosti a jeho správanie sa vo výkone trestu odňatia slobody. Je preto správny postup prvostupňového*

súdu, ktorý komplexne posudzoval osobnosť odsúdeného, trestnú minulosť, charakter trestnej činnosti aj resocializačnú prognózu odsúdeného.“

15. V konkrétnej rovine vo vzťahu k splneniu tretej podmienky podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody sťažovateľom, ktorá spočíva vo vedení riadneho života v čase po prepustení na slobodu, krajský súd odkazom na recidívu sťažovateľa (opakované páchanie majetkovej a násilnej trestnej činnosti) dospel k záveru o jej nesplnení, teda že v dôsledku preukázanej recidívy nie je prítomná záruka (ani v rovine rozumného očakávania) vedenia riadneho života sťažovateľa v čase po jeho prepustení na slobodu. V tomto smere dôvodil, že *„Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že na nápravu odsúdeného a uvedenie si negatívnych dôsledkov jeho konania nemali vplyv žiadne z uložených trestov. Je nevyhnutné zohľadniť, že odsúdenému boli poskytnuté viaceré šance, a to aj v podobe podmienených trestov odňatia slobody a aj vo forme podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, ktoré nevyužil, a preto niet sa prečo domnievať, že práve podmienené prepustenie z aktuálneho výkonu trestu odňatia slobody splní svoj zákonom sledovaný účel. Sťažnostný súd teda nemá v osobe odsúdeného záruku, s ohľadom na jeho minulosť, že sa opätovne nedopustí protiprávneho konania a bude na slobode viesť riadny život.“*

16. K námietke sťažovateľa o preferovaní jeho trestnej minulosti, teda ako násobného recidivistu, pri posudzovaní predpokladu vedenia riadneho života krajský súd oponoval právnym názorom, podľa ktorého *«Mnohopočetná recidíva odsúdeného nepochybne svedčí v prospech záveru, že predchádzajúce trestné stihania, odsúdenia ani uložené tresty na odsúdeného zjavne nemali požadovaný preventívny a resocializačný účinok, keďže mu nebránili v ďalšom páchaní úmyselnej trestnej činnosti. Prísnejší náhľad na opakovane v minulosti recidivujúceho odsúdeného pri posudzovaní prognózy „či od neho možno očakávať na slobode riadny život“ je tak namieste a aj kladné hodnotenie jeho správania počas výkonu trestu odňatia slobody možno dôvodne prisudzovať schopnosti prispôsobenia sa režimovým podmienkam výkonu trestu, avšak pri existujúcich pochybnostiach, či takéto spávanie možno rovnako očakávať aj mimo týchto režimových opatrení, teda na slobode. Trestná minulosť a osobnosť odsúdeného vyvoláva zreteľnú obavu z recidívy jeho protiprávneho správania sa v prípade jeho podmieneného prepustenia.»* V tejto súvislosti krajský súd prízvukoval, že *„Aj teda napriek tomu, že sa odsúdený vo výkone trestu dobre správa, riziko recidívy je s ohľadom na jeho trestnú minulosť stále prívysoké. Súd má neustále pochybnosť a obavu, s ohľadom na jeho predchádzajúci život, či bude viesť, aj napriek výchovnému pôsobeniu výkonu trestu odňatia slobody, na slobode riadny život. Sťažnostný súd opakuje, že pozitívne rozhodnutie o podmienenom prepustení nemôže byť v zmysle zákona opreté výlučne o dobré správanie odsúdeného v podmienkach výkonu trestu, nakoľko toto nie je dostačujúce na vyslovenie predpokladu, že bude na slobode viesť riadny život. Odsúdený už vykonával v minulosti nepodmienený trest odňatia slobody, bolo teda na neho (neúspešne) výchovne pôsobené aj v minulosti výkonom trestu odňatia slobody.“* Krajský súd v reakcii na konkrétnu námietku sťažovateľa zvýraznil, že na jeho *«rozhodnutie nemôže mať vplyv ani odsúdeným poukazovaný dokument „Konceptia väznenstva“ s odkazom na snahu zákonodarcu znižovať väzenskú populáciu s použitím inštitútu podmieneného prepustenia, pretože žiaden odsúdený, teda ani ten, ktorý by bol vo výkone trestu odňatia slobody po prvýkrát, nemá na podmienené prepustenie „právny“ nárok. Ku každej žiadosti odsúdeného o podmienené*

prepustenie súdy pristupujú individuálne, reflektujú špecifiká toho ktorého prípadu a najmä zohľadňujú splnenie podmienok vyžadovaných zákonom.».

II.4. Posúdenie napadnutého uznesenia krajského súdu z hľadiska namietaného porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny:

17. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta porušenie viacerých článkov ústavy, ktoré však nemajú vecnú súvislosť s rozhodovaním o jeho žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Na vec sťažovateľa sa vecne vzťahuje len ním uvádzaný čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, z hľadiska garancií z nich vyplývajúcich ústavný súd preskúma napadnuté uznesenie krajského súdu.

18. Ústavný súd na úvod pripomína, že z ústavy nevyplýva základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené (III. ÚS 355/2021). Posúdenie splnenia zákonných podmienok podmiennečného prepustenia je vecou sudcovskej úvahy. Uvedenému nasvedčuje aj samotná formulácia § 66 ods. 1 Trestného zákona, v zmysle ktorého súd *môže* odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak sú na to splnené tam uvedené podmienky.

19. Ústavný súd by ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) mal v zásade rešpektovať rozhodnutie všeobecného súdu o žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Je však povolaný zasiahnuť, ak je výklad všeobecných súdov výrazom zjavného faktického omylu či logického excesu, čím vybočuje zo zásad spravodlivého procesu a je tak prejavom svojvôle (pozri nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 715/04 z 1. decembra 2005 a č. k. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017).

20. Pokiaľ ide o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ústavný súd už judikoval, že jeho zmysel nie je v tom, aby za dobré správanie bol odsúdený automaticky podmiennečne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré súdy pri svojom rozhodovaní musia prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. Pokiaľ všeobecný súd prihliadol na okolnosť, že nie je zabezpečená podmienka budúceho riadneho života sťažovateľa, je to výlučne iba vecou jeho uváženia, ak dospel k záveru, že doterajší výkon trestu odňatia slobody neodstránil charakterové vlastnosti, ktoré sťažovateľa viedli k páchaniu závažnej trestnej činnosti (IV. ÚS 53/08, I. ÚS 605/2014, I. ÚS 489/2020, I. ÚS 36/2022). Inými slovami, nariadenie podmiennečného prepustenia z výkonu trestu je namieste vtedy, ak už k náprave, resp. dosiahnutiu účelu trestu došlo a ďalší pobyt odsúdeného vo výkone trestu nie je nutný, pričom možno vzhľadom na všetky relevantné okolnosti predpokladať, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život (nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017 a tam citovaná odborná literatúra).

21. Východiskom pre posudzovanie splnenia podmienok na podmiennečné prepustenie je teda hodnotenie, či došlo ku skutočnému polepšeniu a k náprave odsúdeného, lebo práve náprava odsúdeného najefektívnejšie vedie k ochrane spoločnosti, teda k naplneniu účelu trestného práva v spoločnosti (nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. IV. ÚS 463/97 z 23. apríla 1998, č. k. IV. ÚS 144/05 z 29. augusta 2005 či č. k. III. ÚS 68/04 z 9. júna 2005).

22. Aj z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K podmienenému prepusteniu odsúdeného môže súd pristúpiť len vtedy, ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom stanovené podmienky, a to formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život (4 Urtos 6/2019, 4 Urtos 3/2020).

23. Východisko právneho posúdenia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti spočíva v zhodnotení úvah krajského súdu, ktoré ho viedli k splneniu či nesplneniu materiálnych podmienok podmienajúcich jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Posúdenie prvej materiálnej podmienky nebolo vo vecnej súvislosti dotknutej problematiky (polepšenie odsúdeného a s tým spojené očakávanie ďalšieho vedenia riadneho života) skúmané izolovane, podstatné pre záver o zamietnutí žiadosti sťažovateľa bolo v tomto kontexte posúdenie druhej materiálnej podmienky (ktorá musí byť splnená kumulatívne), teda prognózy riadneho života odsúdeného na slobode. Pri jej skúmaní krajský súd dospel k záveru, že ju sťažovateľ nespĺňa, pričom uložený trest plní už len funkciu ochrannú, a nie funkciu resocializačnú v spojení s individuálnou prevenciou, a preto je potrebné, aby sťažovateľ vykonal celú dĺžku uloženého trestu odňatia slobody. Krajský súd vychádzal pri svojich úvahách nielen z počtu právoplatných odsúdení sťažovateľa, jeho mnohonásobnej rôznorodej recidívy spočívajúcej v páchaní úmyselnej trestnej činnosti, ale aj z osobnostnej rezignácie sťažovateľa na nápravu, ktorej exemplárnym príkladom je páchanie trestnej činnosti aj počas doby podmieneného odsúdenia. Všetky tieto skutočnosti v ich kumulatívnom pôsobení nepreukazovali polepšenie/nápravu sťažovateľa, a teda neposkytovali v rozumnej miere odôvodnený predpoklad vedenia riadneho života sťažovateľom v čase po jeho „predčasnom“ prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ale, naopak, podporovali záver o potrebe preferencie preventívnej funkcie výkonu trestu odňatia slobody. Dôsledkom uvedeného záveru je teda krajským súdom vyslovený právny názor o redukcii účelu uloženého trestu odňatia slobody len na funkciu ochrannú. Možno teda uzavrieť, že sťažovateľ nepreukázal odôvodnenosť ním podanej žiadosti v časti splnenia druhej materiálnej podmienky, ktorej súčasné splnenie zákon prikazuje všeobecným súdom pre pozitívne rozhodnutie o návrhu podľa § 66 Trestného zákona.

24. Nie je konfliktom so zákazom dvojitého postihu (*res iudicata*) podľa čl. 50 ods. 5 ústavy, čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 2 ods. 8, § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, ak súd pri posudzovaní splnenia materiálnej podmienky podmieneného prepustenia spočívajúcej v možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, zohľadní recidívu (najmä úmyselnej a druhovo rovnorodej) trestnej činnosti, skorší výkon trestu (trestov) odňatia slobody, spáchanie ďalšieho trestného činu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom, pôvodne podmienenom odsúdení alebo pri podmienenom prepustení týkajúcom sa trestu (jeho zvyšku), ktorý odsúdený vykonáva, alebo spáchanie trestného činu, za ktorý je odsúdený aktuálne vo výkone trestu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom podmienenom odsúdení alebo podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Ide totiž o skutočnosti, ktoré očakávanie vedenia riadneho života v budúcnosti nevyhnutne kauzálny (aj keď nie výlučne) podmieniajú a netýkajú sa len samotného trestného činu konštatovaného predmetným odsúdením,

ale dominantne externých okolností páchania trestnej činnosti pred dotknutým odsúdením alebo po ňom, a to v relevantnom zákonom kontexte, pričom súd musí hodnotiť splnenie takej podmienky obligatórne (samozrejme, s adekvátnym odrazom v odôvodnení svojho rozhodnutia, teda nielen mechanickým odkazom na kriminálnu minulosť odsúdeného – k tomu pozri I. ÚS 36/2022). Nepripustná (podľa okolností prípadu až v rovine ústavnej neudržateľnosti) by bola len výlučná absolutizácia samotného odsúdenia (bez prítomnosti súvislostí uvedených v predchádzajúcej vete), ktorého by sa taká úvaha týkala s vyústením do negatívneho záveru pre možnosť podmieneného prepustenia odsúdeného (nemožno podmiennečne prepustiť len preto, lebo odsúdený spáchal to, za čo bol uznaný za vinného konkrétnym rozsudkom).

25. Ak nie je v kontexte popísanom v predchádzajúcom bode splnená (v textuálnej chronológii druhá) podmienka možnosti vedenia riadneho života v budúcnosti, nie je v obsahovej spojitosti (prekrytí) splnená (a to ani v prípade dobrého správania odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody) prvá materiálna podmienka podmieneného prepustenia (§ 66 Trestného zákona v návetí), a to v jej podstatnom, obsahovo vyúsťujúcom prvku „polepšenie“. Polepšenie možno preukázať, len ak je v čase rozhodovania súdu dostatočne podložená prognóza vedenia riadneho života odsúdeného v budúcnosti; správanie odsúdeného vo výkone trestu však môže k (pozitívnemu alebo negatívne) posúdeniu takej prognózy výrazne prispieť.

26. S ohľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Z dôvodu tohto záveru (o neporušení už označeného práva) nebolo možné uvažovať ani o porušení základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a aj v tejto časti ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

II.5. K ostatným sťažovateľom označeným článkom ústavy a dohovoru:

27. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal porušenie aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o aplikáciu sťažovateľom označeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v krátkosti konštatuje, že toto ustanovenie dohovoru sa na prípad sťažovateľa *ratione materiae* neaplikuje, keďže v konaní o žiadosti o podmiennečne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody sa nerozhoduje o „trestnom obvinení“ a ani o „občianskych právach alebo záväzkoch“ sťažovateľa v zmysle čl. 6 dohovoru (pozri rozhodnutie o neprijateľnosti vo veci H. A. proti Rakúsku zo 7. 5. 1990, sťažnosť č. 16266/90). Článok 6 dohovoru sa teda zásadne nevzťahuje na vykonávacie konanie a na mnohé rozhodnutia v ňom urobené [napr. podmiennečne prepustenie, nariadenie výkonu podmiennečne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď. (REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. Bratislava : MANZ, 1999, s. 62 – 63.)]. Z tohto vyplýva, že v danom prípade nejde o typ súdneho konania spadajúceho pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, v dôsledku čoho absentuje vecná súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavný súd odmieta túto časť sťažovateľom

podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Vo vzťahu k sťažovateľom označenému čl. 48 ods. 2 ústavy tento sťažovateľ v rámci svojej argumentácie bližšie nerozviadol, len formálne označil a jeho obsahom sú viaceré samostatné práva, pričom sťažovateľ nešpecifikoval, porušenie ktorého z viacerých práv tam sa nachádzajúcich namieta vrátane priliehajúceho zdôvodnenia jeho porušenia aspoň v rovine (jednoduchého) vysvetlenia dôvodov jeho porušenia. Z uvedeného dôvodu (rozumej aj z dôvodu absencie akéhokoľvek vysvetlenia porušenia oproti napr. adresne cielenej argumentácii vo vzťahu k porušeniu čl. 46 od. 1 ústavy) preto ústavný súd odmieta túto časť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

II.6. K návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

29. Sťažovateľ požiadal v konaní o svojej ústavnej sťažnosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom.

30. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

31. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde sťažovateľ nepreukázal splnenie druhej podmienky, a to že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v tomto konaní nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

32. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu